

REPRESALIAT¹

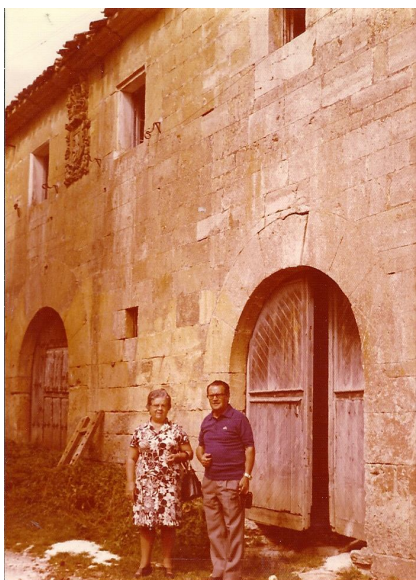
JOSEP MARIA PASCUAL ROBERT

En Josep Maria Pascual Robert, fill d'Emilio Pascual i Remei Robert, va néixer el 12 juliol de l'any 1907 al Catllar (Tarragona) i morí l'any 2000 a Olesa de Montserrat. Es casà amb Pepita Estivill Masó i tingueren quatre fills: la Pepita, el Josep M., l'Emili i la M. Teresa. Mestre nacional de primera ensenyança, estudià a la Normal de Tarragona i Navarces va ser un dels primers llocs que exercí de mestre.

A principis dels anys trenta fa oposicions a magisteri i és destinat a Villaescusa del Butrón (Burgos).

Josep M. Pascual Robert. Arxiu familiar

Josep M. Pascual amb la seva dona Pepita davant la casa on havien viscut de joves a Villaescusa. Arxiu familiar

A Villaescusa s'hi estigué, juntament amb la seva dona, un parell o tres d'anys. En néixer la seva filla Pepita, decidiren demanar trasllat a Catalunya. És així com a l'any 1934, amb la seva filla d'un any, arriben a la Colònia Sedó d'Esparreguera per fer-se càrrec de l'escola. En Josep M. formava part del grup de mestres que substituïren el clergat en l'ensenyament.

---

¹ El contingut d'aquest document s'ha realitzat a partir de l'entrevista a Pepita Pascual Estivill, filla del represaliat Josep Maria Pascual, dins del projecte del "Memorial democràtic del Baix Llobregat: de les experiències personals a l'èxit col·lectiu". Data i lloc de l'entrevista: 27 de març de 2009, a Olesa de Montserrat. Durada de l'entrevista: 00:53:31. Entrevistadores: Joana Llordella i Blanca Mampel. Transcriptor: Isabel Valero Brullas. Els documents que fan referència a l'entrevista es poden trobar a l'Arxiu Comarcal del Baix Llobregat.

En la fotografia següent podem veure l'escola de Can Sedó, que es trobava annexada a l'església. A la banda dreta hi havia la classe de les nenes i a l'altra, la dels nens. Fins a aquell moment, les monges s'ocupaven de les nenes i el capellà dels nens. En Josep M. Pascual va ser un dels primers mestres laics de la colònia.

Església de la Colònia Sedó amb l'escola annexada als laterals. Font: Arxiu Puig

L'any 1959 el Sr. Pascual deixà la colònia i es traslladà a viure a Olesa de Montserrat, on treballà a "les nacionals", actual escola pública Mare de Déu de Montserrat, fins que es va jubilar l'any 1972. La seva filla ens recorda alguns dels mestres d'aquella època: el Sr. Lucio, el Sr. López, la senyoreta Paquita Ubach, l'Angelina, M. Carmen, la directora Doña Ana... El seu pare s'avenia molt amb el Sr. Ferrà i la senyoreta Pardinilla.

La Júlia Ferrà, una exalumna seva d'Olesa de Montserrat, recorda que el Sr. Pascual era una persona molt alegre, optimista i amb molt sentit de l'humor. Aquest caràcter feia que tingués molt bona relació amb els alumnes i s'avingués amb tothom. Ella a vegades havia presenciat alguna conversa que mantenia amb el seu pare, el mestre Sr. Ferrà, entorn de projectes que volien dur a terme a l'escola. El seu pare era més caut i hi veia pegues, el sr. Pascual, en canvi, de seguida els engrescava i minimitzava els entrebancs: *Au va, sr. Ferrà, vinga, no passa res, què vol que passi? Som-hi!*

A Olesa, el Josep M. Pascual també es dedicava, fora del seu horari lectiu, a ensenyar comerç i tenidoria a nois i noies més grans. Primer ho feia a la

mateixa escola i després llogà els baixos del bloc de pisos situats a l'era –al carrer Puigjaner– per seguir fent aquestes classes. La Pepita s'encarregava d'ensenyar taquigrafia. També va fer classes a l'Escola d'Arts i Oficis d'Olesa.

Afiliat a la FETE (Federació Espanyola de Treballadors de l'Ensenyament) des de l'any 1936, fou mobilitzat com a soldat de lleva l'abril de 1938 a Barcelona, on ocupà el càrrec de soldat a Sanitat perquè patia astigmatisme i miopia. El contacte permanent amb els ferits, malalts i morts li causà un gran impacte, del qual trigà a recuperar-se, tal com ens contà la seva filla.

L'any 1939, en finalitzar la Guerra, va fugir formant part de les tropes republicanes cap a França. Després d'un temps confinat al camp de concentració d'Arles² va tornar a Catalunya³, però, aleshores fou pres i passà de Maçanet a Figueres, d'allí a Girona i, finalment, a Barcelona, al camp de concentració d'Horta –situat en el que ara són les Llars Mundet de la Vall d'Hebron–. Segons Monfort⁴:

Els soldats de lleva eren enviats al camp de concentració d'Horta per passar un procés classificador en funció del qual podien sortir en llibertat, ser destinats als batallons de treballadors o ser enviats a una presó civil (...) Pel que fa als refugiats, tant els que procedien de l'exili francès com els que no havien marxat a l'altra banda de la frontera, és interessant comprovar els esforços del Nuevo Estado per controlar-los. D'aquesta manera, les autoritats nacionales no només aconseguirien classificar el màxim nombre possible de ciutadans, sinó que a més podrien assegurar-se'n la correcta depuració sociopolítica.

Un cop alliberat, intentà d'exercir de mestre, però abans fou depurat i no va poder practicar la professió fins que la "Comisión Superior Dictaminadora de Expedientes de Depuración", a proposta de la "Comisión depuradora de la província de Barcelona", proposà la confirmació del seu càrrec, el desembre de

---

² Segons CABANELLAS, Guillermo en els darrers mesos de la guerra civil espanyola foren creats a la costa mediterrània del sud de França els camps de concentració destinats a allotjar una gran massa de refugiats espanyols, militars i civils, que havien entrat al país amb motiu de la retirada de l'exercit republicà. Un d'aquests camps és el d'Arles. Citat a BADIA, Francesc: *Els camps de treball a Catalunya durant la Guerra Civil, 1936-1939*. Edit. Publicacions de l'Abadia de Montserrat, Barcelona (2001). Pàg. 69.

³ Segons llegim a la declaració feta per Josep Maria Pascual a la *Comisión Superior Dictaminadora de Expedientes de Depuración* de maestros nacionales, que consta al Archivo General de la Administración, al fons del Ministerio de Educación Nacional, amb la signatura, 32/12373. La data de l'expedient és del 1939-40. Archivo General de la Administración d'Alcalá de Henares (Madrid). Malgrat aquesta documentació, la seva filla no recordava tot aquest període que va viure el seu pare, o si més no, ell no en parlava. Diu que els francesos els van preguntar si volien tornar a casa o quedar-se a França com a refugiats i ell va voler tornar. "El dia que va tornar anava vestit de soldat i va haver d'agafar aigua bullent per treure's els polls que duia a sobre".

⁴ MONFORT I COLL, Aram: *Barcelona 1939: Ocupació i repressió militar. El camp de concentració d'Horta i les presons de la ciutat*. Tesi doctoral dirigida per la Dra. Carme Molinero. Universitat Autònoma de Barcelona (2007).

1939. Llegim en aquest informe la declaració de l'alcalde gestor⁵: (...) *Puede conceptuarse adicto a la Causa Nacional.- Refractorio a la coeducación (,,,) No tenia ideas separatistas,- Limitóse a la enseñanza obligatoria del idioma y enseñanza en catalán, sin apasionamiento (...)*⁶.

El mestre Pascual i les seves dues filles amb alumnes de la colònia Sedó.
Arxiu familiar.

Segons la normativa per a la depuració de mestres, la Comissió Depuradora havia de sol·licitar, com a mínim, quatre informes diferents: el de l'alcalde, el del capellà, el del cap de la Guàrdia Civil i el d'un pare de família ben considerat. A l'expedient del Josep Maria abans mencionat hi consta l'informe del mestre, el de la Guàrdia Civil, un pare de família, el capellà d'Esparreguera, l'alcalde gestor d'Esparreguera i el cap local de la FET (Falange Española Tradicionalista) i de la JONS (Juntas de Ofensiva Nacional Sindicalista) el qual reconeixia l'aval que li escrivia un membre de la falange de la vila. El cert és que el mestre aconseguí passar aquesta purga i continuà exercint a l'escola de la colònia industrial.

---

⁵ Aquest tipus d'avals van proliferar davant l'exigència de puresa ideològica i de lleialtat del franquisme. És evident que aquesta documentació no necessàriament obeïa a la realitat però hom ho acceptava per a poder treballar.

⁶ Archivo General de la Administración/Fons del Ministerio de Educación Nacional /Sèrie:Expedientes de depuración de maestros nacionales. Signatura: 32/12373 (1939-40).

La tasca educativa

El mestre Pascual amb la Maria Teresa, la seva filla, i en Sugranyes, el Pepito Cabrero i en Martí Gómez, entre d'altres. Font: Martí Gómez.

A Catalunya, des de principis del segle passat, era evident l'interès per la renovació pedagògica. La tasca de la Mancomunitat de Catalunya⁷ fou meritòria:

(...) en l'àmbit de la cultura i l'ensenyament, la Mancomunitat va iniciar un ambiciós projecte de redreçament centrat en la reafirmació de la llengua i la cultura catalanes en el qual s'inclouen mesures com la creació de Biblioteques populars (1918), les Escoles experimentals (1918) i la introducció dels Estudis normals (1919).

Vicente Moreno Cullell⁸

---

⁷ La Mancomunitat, tot i no tenir competències plenes en educació, va saber donar un poderós impuls a l'ensenyament que, tot i sofrir un alentiment durant la dictadura del 1923 al 1929, ja no es va aturar fins a finals de la Guerra Civil.

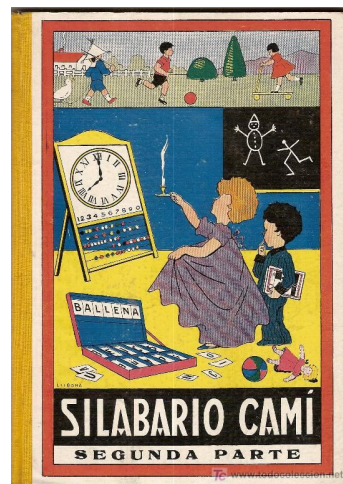
⁸ MORENO CULLELL, Vicente: *La Mancomunitat de Catalunya (1914-1925)*, dins de "La crisi del sistema de la Restauració". "Sàpiens", Ciències Socials en Xarxa (2011).

Un grup d'alumnes del Sr. Pascual encarregant-se de les plantes. Colònia Sedó. Arxiu familiar

Afegirem a la millora pedagògica d'aquest període l'aplicació del mètode Montessori⁹, el paper de Rosa Sensat¹⁰, l'Escola Racionalista¹¹, entre d'altres. La Generalitat republicana va donar un impuls en aquest camp i això es reflectí en la formació de mestres. Així doncs, tenim un conjunt de mestres i professorat carregat d'entusiasme i propòsits d'innovació en la línia del que hem expressat al paràgraf anterior i, segons testimonis, el mestre Pascual en fou un exemple.

Tal com ens relatà la seva filla, el seu pare va començar a aplicar a l'escola el *silabario camí*, mètode d'aprendre a llegir. Ens diu que sempre repetia el mateix a la classe: *llegeix, entén-ho i explica-ho*.

⁹ Recordem la filosofia aplicada per Montessori a Itàlia, la qual considerava els infants com l'esperança de la humanitat. Aquest mètode es va començar a experimentar a Catalunya a principis del segle XIX. Pretén fer créixer l'infant com un nen feliç i fort; molt resumidament, direm que es fonamenta en els principis de llibertat, activitat i independència persona.

¹⁰ Va ser una mestra catalana que exercí fins a finals de la Guerra Civil, que introduí al nostre país propostes pedagògiques de diverses escoles europees i que han estat la base dels moviments de renovació pedagògica més actuals.

¹¹ Als Països Catalans les primeres escoles racionalistes, precedents de l'Escola Moderna de Ferrer i Guàrdia, aparegueren cap a la fi del XIX, normalment lligades als sindicats i ateneus obrers. GEC.

Una de las secciones de la escuela racionalista que tiene la Agrupación Cultural «Ideal Libertario», de Olesa de Montserrat, cuya enseñanza está mantenida por los tres jóvenes compañeros de esta localidad, Manuel Silvestre, José Martínez y Domingo Solá, que sacrifican sus horas de descanso para enseñar voluntariamente a 90 niños.

"La Revista Blanca"¹², Barcelona, 15 de novembre de 1932. Núm. 228. Pàg. 369. Biblioteca Nacional de Espanya.

Però les coses canviaren amb el cop d'Estat del general Franco, fins i tot abans que els seus soldats arribessin a Catalunya, perquè una Ordre del Ministerio de Educación Nacional encarregava als seus organismes establerts a Saragossa l'atenció a "*las necesidades escolares de las zonas liberadas de Cataluña*", entre les quals hi havia la depuració del personal docent¹³.

Diverses ordres ministerials restauraven, l'any 1939, el control del Ministerio de Educación Nacional sobre l'ensenyament i es declaraven provisionalment suspesos de feina i sou els mestres titulars i professorat que havien passat voluntàriament al servei de la Generalitat, aleshores ja suprimida. És cert que, un cop demostrada la seva "innocència i idoneïtat ideològica" tindrien la possibilitat de tornar a treballar a l'ensenyament, com fou el cas del nostre represaliat. Se'ls va donar uns dies per tornar a exercir –després d'haver passat

¹² "La Revista Blanca" fou publicada a Barcelona (1923-1936) i esdevingué la publicació anarquista de més llarga durada de l'Estat. <http://www.veuobrera.org/vilanova/10biogra.htm> [Data de l'última consulta: 17 de febrer de 2017]

¹³ *El procés de depuració franquista a Catalunya.*

<http://www.memoria.cat/mestres/es/node/2575> [Data de consulta: desembre de 2016].

pel sedàs de la *Comisión Depuradora de Instrucción Pública*-. Llegim els diferents càstigs que s'imposaven:

- a) Traslado forzoso con prohibición de solicitar cargos vacantes durante un período de uno a cinco años.
- b) Suspensión de empleo y sueldo de un mes a dos años.
- c) Postergación desde uno a cinco años.
- d) Inhabilitación para el desempeño de cargos directivos o de confianza.
- e) Separación definitiva del servicio.

Las cuatro primeras sanciones podrán imponerse aislada o conjuntamente; según las circunstancias.

Ordre del 23-3-1939 sobre depuración de Funcionarios dependientes del Ministerio de Educación Nacional y creación de la Comisión Superior, Dictaminadora de los expedientes de depuración.

La llibertat de càtedra reconeguda i garantida a la Constitució espanyola, aprovada el 9 de desembre de 1931 era malbaratada, així com també l'ensenyament laic i l'ensenyament en les diverses llengües de l'Estat Espanyol. Però amb això no n'hi havia prou. L'any 1936 la Junta de Defensa de Burgos "*dictó nuevas normas contra la escuela republicana, exaltando el espíritu patriótico, en contra de la coeducación y en defensa de la moral cristiana. Estas normas iban dirigidas a la depuración de maestros y a la censura de películas y todo tipo de publicaciones*"¹⁴.

Segons F. Morente,¹⁵ la depuració del Magisteri es va encarregar a comissions d'àmbit provincial :

(...) formadas cada una de ellas por un director de Instituto de Bachillerato (que la presidía), un inspector de Enseñanza Primaria, el presidente de la Asociación católica de padres de familia de la provincia y «dos personas de máximo arraigo y solvencia moral y técnica».

(Decreto del 8 de noviembre de 1936, Boletín Oficial del Estado).

Més endavant s'hi afegeixen nous membres:

(...) dos nuevos miembros a las comisiones, designados a propuesta de la respectiva Jefatura provincial de Falange Española Tradicionalista y de las JONS
(BOE del 8 de noviembre de 1939).

---

¹⁴ RODRÍGUEZ, Pablo et altri: *La represión franquista en Levante. La represión sobre Izquierda Republicana*, pàg. 150. Editorial Envida, Madrid (2012).

¹⁵ MORENTE, Francisco: *Depuración franquista del magisterio público. Un estado de la cuestión*. Consejo Superior de Investigaciones Científicas. Universidad Autónoma de Barcelona.

Malgrat les vicissituds viscudes pel mestre¹⁶, la seva filla, Pepita Pascual Estivill, ens declarà que guardava un bon record de la vida a la Colònia Sedó. Segons ella, aleshores hi vivien unes 400 o 500 persones, i la colònia tenia moltes coses que no hi havia en altres pobles: un teatre, una coral, un equip de futbol, una sala de jocs de parxís, escacs, biblioteca... Ella feia teatre. Hi havia un cafè, una escola, una església i una fonda, entre d'altres serveis. Els pisos eren petits, tots tenien comuna¹⁷. Quan ella tenia nou anys, van anar a viure a unes cases noves de la colònia que ja tenien lavabo i dutxa. Encara que ara, per a tots nosaltres són uns serveis que entren dins de la "normalitat" –aleshores no era així per a tothom– ells sempre van tenir aigua corrent i llum.

Ella també té un bon record de l'escola, sobretot de les sortides que feien cada dijous a la tarda. Era així, un del dies més esperats pels alumnes de la Colònia. Acostumaven a fer una excursió per l'entorn, encara que alguna vegada el Sr. Pascual fos més agosarat i s'emportés els alumnes a la platja, fet poc habitual en l'època.

Alumnes de la Colònia Sedó fent una sortida per l'entorn. Font: arxiu familiar.

---

¹⁶ També el seu germà l'Emili Pascual –un mestre de gran prestigi a Esparreguera– tingué dificultats per retornar al treball. Aquest exercí de mestre a Can Sedó, ajudant el seu germà, i a Esparreguera, a més, havia fet de mestre ell tot sol i amb només 19 anys, a la tardor del 1936, ja en plena Guerra Civil, a més d'un centenar de joves d'ambdós sexes del camp de refugiats bascos instal·lat a "La Puda". –A l'actualitat, està en procés d'edició, un llibre escrit pel cronista d'Esparreguera, Josep Paulo, que ens en parla–.

¹⁷ Instal·lació on s'orina i es fan les defecacions consistent en un seient proveït d'un forat que comunica amb un dipòsit on s'acumulen les matèries brutes. IEC.

Alumnes de la Colònia Sedó en una sortida a la platja de Castelldefels acompanyats del Sr. Pascual i la seva filla Pepita. Arxiu familiar.

Segons la seva filla Pepita, el seu pare era d'esquerres, de jove havia estat de les Joventuts comunistes i, després, amb el pas del temps, es va anant tornat més conservador. Havia estat denunciat de pertànyer a Estat català, cosa que ell va negar. La nostra testimoni recorda que el seu pare, quan era jove, fent de mestre a Navarcles, una vegada, es va enfilat a penjar una bandera republicana al balcó de l'Ajuntament. També ens confirma la seva afiliació a Estat català.

La Pepita ens explica que a casa seva escoltaven de nit, amb les finestres tancades, Radio España Independiente, Radio Moscú i la BBC¹⁸. A ella li deixaven també escoltar-la però als seus germans, que eren més petits, no, ja que tenien por que ho expliquessin. En aquestes "audicions clandestines" també hi assistien altres persones.

---

¹⁸ Radio España Independiente, més coneguda com *La Pirenaica*, per la creença que s'emetia des d'algun lloc dels Pirineus, fou una emissora creada pel Partit Comunista d'Espanya en el marc de la creació d'emissores de ràdio per part de diversos partits comunistes d'Europa durant la Segona Guerra Mundial com un element més de la lluita pels seus propòsits. Aquesta emissora es crea a instàncies de Dolores Ibárruri, *Pasionaria* i comença a emetre des de Moscou el 22 de juliol de 1941, l'apel·latiu de "*estación pirenaica*" (estació pirinenca) s'utilitza per eliminar la sensació de llunyania que podia significar per als oïdors d'Espanya el fet d'estar a Moscou. Juntament amb els informatius en castellà de la BBC i Ràdio França Internacional, Radio España Independiente, lògicament amb tots els seus defectes, seria l'única informació radiofònica no controlada pel règim de Franco després del decret que atorgava el monopoli dels informatius a Radio Nacional de España, per tant, el simple fet d'atrevir-se a sintonitzar-la ja era un gest d'oposició al franquisme.

https://ca.wikipedia.org/wiki/Radio_Espa%C3%B1a_Independiente [Data de l'última consulta: 21 de novembre de 2016]

En Josep M. Pascual amb el Pere, el seu germà gran i l'Emili, el seu germà petit. Arxiu familiar.

En temps de la República les classes a l'escola de can Sedó eren en català i el mestre estava titulat per ensenyar català. Després de la guerra les classes foren impartides en castellà, fins i tot a la classe es dirigia a la seva filla en castellà. Segons la nostra informant ell vivia aquest fet amb rebel·lia, però de portes endins, perquè no s'hi podia fer res.

La seva filla ens narrà que durant la Guerra els comitès de l'empresa van fer treure el Sant Crist que hi havia a l'escola i després de la guerra el va haver de tornar a posar.

Durant la Guerra Civil, la fàbrica de Can Sedó va ser col·lectivitzada i, a més de la producció tèxtil, aleshores també produïen material de guerra. Segons la nostra informant, *tots volien manar i ningú volia creure i, és clar, no va donar resultat.*

PEPITA PASCUAL ESTIVILL

La Pepita Pascual és la filla del mestre depurat Josep Maria Pascual, nascut el 12 juliol 1907 al Catllar i mort l'any 2000 a Olesa de Montserrat. La nostra informant va néixer el 28 de setembre del 1933 a El Catllar (Tarragona). Els seus pares eren d'aquí. La seva mare va néixer a Tarragona però, de seguida, la família se'n va anar a viure a El Catllar ja que el seu pare havia comprat una casa i un forn de pa. També tenien vinyes. Els pares d'en Josep M. també tenien una botiga de queviures al poble.

Quan ella tenia un any, va anar amb la seva família a viure a la Colònia Sedó (Esparreguera) ja que el seu pare havia sol·licitat aquesta destinació. Hi va viure fins que es va casar, als 23 anys, amb Pere Oleart. Llavors es traslladà a viure a Olesa de Montserrat.

Ella guarda un bon record de la vida a la Colònia Sedó. Segons ella, aleshores hi vivien unes 400 o 500 persones, i la colònia tenia moltes coses que no hi havia en altres pobles: un teatre, una coral, un equip de futbol, una sala de jocs de parxís, escacs, biblioteca... Ella feia teatre. Hi havia un cafè, una escola, una església i una fonda, entre d'altres serveis. Els pisos eren petits, tots tenien comuna¹⁹. Quan ella tenia nou anys, van anar a viure a unes cases noves de la colònia que ja tenien lavabo i dutxa. Encara que ara, per a tots nosaltres són uns serveis que entren dins de la "normalitat", aleshores no era així per a tothom. Ells, però, van tenir la sort de tenir sempre aigua corrent i llum.

El seu pare era d'esquerres, de jove havia estat de les Joventuts comunistes i, després, amb el pas del temps, es va anant tornat més conservador. Rememora que el seu pare, quan era jove, fent de mestre a Navarcles, una vegada, es va enfilar a penjar una bandera al balcó de l'Ajuntament.

En temps de la República les classes a l'escola de Can Sedó eren en català. El seu pare tenia un diploma de català. Més endavant, les classes eren en castellà, fins i tot a la classe, el seu pare es dirigia a ella en castellà. Ell vivia aquest fet amb rebel·lia, però de portes endins perquè no es podia fer res. Havia estat denunciat de pertànyer a Estat català, cosa que ell va negar.

Ens narra que durant la Guerra els comitès van fer treure el Sant Crist que hi havia a l'escola i després de la guerra el van haver de tornar a posar.

Recorda que a casa seva escoltaven de nit, amb les finestres tancades, Radio España Independiente, Ràdio Moscou i la BBC²⁰. A ella li deixaven també

---

¹⁹ Instal·lació on s'orina i es fan les defecacions consistent en un seient proveït d'un forat que comunica amb un dipòsit on s'acumulen les matèries brutes. IEC.

²⁰ Radio España Independiente, més coneguda com *La Pirenaica*, per la creença que s'emetia des d'algun lloc dels Pirineus, fou una emissora creada pel Partit Comunista d'Espanya en el marc de la creació d'emissores de ràdio per part de diversos partits comunistes d'Europa durant la Segona Guerra Mundial com un element més de la lluita pels seus propòsits. Aquesta

escoltar-la però als seus germans, que eren més petits, no, ja que tenien por que ho expliquessin.

Durant la Guerra Civil, la fàbrica de Can Sedó va quedar en mans dels treballadors i produïen material de guerra. Segons la nostra informant, *tots volien manar i ningú volia creure i, és clar, no va donar resultat.*

A la Pepita li hagués agradat estudiar per ser mestra. Es va trobar, però, que quan ella va acabar el batxillerat encara no tenia 17 anys i s'havia d'esperar a complir-los per matricular-se. Per això va començar a estudiar "Comerç i tenidoria". Finalment, aconseguí que la nomenessin "mestra substituïda" i va estar en diferents escoles. També va treballar en altres llocs, com a l'empresa AMEL d'Esparreguera, que es dedicava a la fabricació de rentadores, o a l'empresa olesana Artes Capero. Un dels seus primers destins com a mestra va ser Mas d'en Gall (Esparreguera) on va substituir durant un temps al mestre titular. Recorda que tenia sis alumnes a la classe, nens i nenes de diferents edats. De fet l'escola era en realitat una casa de pagès més o menys habilitada per fer-hi classes. Com que Mas d'en Gall queda bastant lluny del poble, la Pepita es quedava tota la setmana allà –ens recorda que trigava unes dues hores a peu per arribar-hi des de la Colònia Sedó. També va estar un parell d'anys a l'escola Mare de Déu de Montserrat d'Olesa, substituïnt un mestre, i a l'Acadèmia Montserrat d'Esparreguera, que era propietat del seu oncle Emili que era també mestre.

L'any 1959 es va traslladar a viure al Ferrol, ja que al seu marit li havien ofert el càrrec de director de fabricació d'una empresa tèxtil –Manufacturas Piñon–. L'any 1966 van decidir tornar a Olesa.

L'any 1979, la Pepita va formar amb altres persones, entre elles la seva germana, l'Associació "Dones en pro de la dona" i a l'any 1981 van crear un centre de planificació familiar. Es va presentar pel PSC, com a independent, a les segones eleccions municipals a l'any 1983. El cap de llista era l'Enric Termens, i van treure en aquestes eleccions 12 regidors, fet que els permetia governar amb majoria. Primer va ser regidora d'ensenyament, posteriorment, va passar a ser primera tinent alcalde. Es van crear diferents departaments i ella era la tinent alcalde de l'àrea que agrupava treball, sanitat i serveis socials. L'alcalde, l'Enric Termens, va dimitir i va passar a ocupar l'alcaldia en Daniel

---

emissora es crea a instàncies de Dolores Ibárruri, *Pasionaria* i comença a emetre des de Moscou el 22 de juliol de 1941, d'apel·latiu de "*estación pirenaica*" (estació pirinenca) s'utilitza per eliminar la sensació de llunyania que podia significar per als oïdors d'Espanya el fet d'estar a Moscou. Juntament amb els informatius en castellà de la BBC i Ràdio França Internacional, Radio España Independiente, lògicament amb tots els seus defectes, seria l'única informació radiofònica no controlada pel règim de Franco després del decret que atorgava el monopoli dels informatius a Radio Nacional de España, per tant, el simple fet d'atrevir-se a sintonitzar-la ja era un gest d'oposició al franquisme.

https://ca.wikipedia.org/wiki/Radio_Espa%C3%B1a_Independiente [Data de l'última consulta: 21 de novembre de 2016]

Pujol. Més endavant, aquest va marxar a treballar a Sudamèrica i llavors va entrar ella d'alcaldeessa.

Va estar en el càrrec des del 18 de desembre de 1986 fins al 30 de juny de 1987 i a les següents eleccions municipals va ser cap de llista del PSC. Llavors se'n va fer militant, però quan va deixar l'Ajuntament, va deixar de ser militant del partit perquè, tal com ens manifestà, no li ha agradat mai sentir-se lligada i haver de seguir tot el que diu un partit.

Troba bé que entrevistem testimonis d'aquella època ja que durant molt de temps només s'ha sentit parlar un sector de gent, mentre que els altres han restat muts.

Ella va presentar a l'Ajuntament una sol·licitud de rehabilitació de tots aquells treballadors de l'Ajuntament, com el cas del seu sogre, que van ser expedientats després de la guerra. No ho ha fet amb ànim de "remenar res".

La Pepita creia que la gent gran encara tenia por de parlar d'aquella època. Ella participava en una tertúlia a Ràdio Olesa i acostumava a dir el que pensava, mirant de no ofendre a ningú. Moltes vegades algú li havia dit que no enraonés tant que encara hauria de córrer.